

SAS magasin för dig som flyger i Sverige.

UPP&NER

Nr 7-8/94

**FESTIVAL
BLAND NYA
SVENSKAR**

Lars Mullback
**SVERIGES
VACKRASTE
SANNSAGA**

Bengt Lindström
**TILLBAKA
TILL MAGIN**

Claes Bondelid, modeskapare:

"Det är lite byfåne över mina kläder"

Claes Bondelid kallar sig klädkonstruktör. Inte designer. Han är varken fisförmän eller mystisk. - Jag struntar i vad andra gör. Jag inspireras hellre av Saltkråkanfilmer. Eller av en korvgubbe på gatan.

TEXT: MARK ISITT
BILDER: PETER JONSSON

34

På designfabriken eller i taxin eller i kön till flyget, någonstans i Portugal, den 25 april 1985, fick Claes Bondelid panik. Det hade hänt förr, särskilt förutseende hade han aldrig varit. Så han gjorde det gamla vanliga. Snackade tills han kom på något vettigt. Under tiden muttrade portugisen otåligt. Han krävde, att innan den där *merda senior* Bondelid gick på det där *merda* planet skulle han ha hunnit namnge de tio tröjor som skulle utgöra hans första stickade kollektion. Bondelid viftade avväjande med händerna, som för att stöta bort portugisens irriterade ord. Nervöst hörde han sig själv säga "I-I-I've got it". Han döpte tröjorna till Tumba, Garvis, Honken, Stisse, Strimma, A-shirt, B-shirt, C-shirt, D-shirt och E-shirt.

Smack! Claes Bondelid ställer ner ölen med en smäll för att ge eftertryck åt sin portugisistoria. Utan att vända sig om pekar han lojt mot klädställningen bakom sig och säger på bred stockholmska:

- Där hänger Tumba. Där hänger Garvis. Fortfarande, efter åtta år, har vi kvar modeller från den serien. Men det är okej. Alla mina kollektioner ser ungefär likadana ut, det är mest kunderna som varierar. I en tidsepok är det de fula och dumma och tråkiga som går i mina kläder, det är ju lite byfåne över dem. I en annan känns stilen helt rätt.

Just nu känns Claes Bondelid väldigt rätt. Hans skinnpajer och munkjackor, de stickade tröjorna med dragkedja i halsen, hans T-shirts: allt andas svenskt 50- och 60-tal med hardshockey, Hassel & Tage, Ingemar Bergman, svamp-plockning, Skrällan, Ruskprick och Knorrhane.

Hans kläder är inte extrem vild-

marksutrustning, framtagen med hjälp av Nasa eller armén. Hans kläder är inte nyuppfunna vindtåta tyger med namn som matematiska ekvationer. Whitbread Round the World Race? Inte i Bondelid. Paddling i sibiriska Janaflo-den? Inte i Bondelid. Långfärdsskridskor? I Bondelid. Pilgrimsleden? I Bondelid. Fest? Definitivt i Bondelid.

Bondelid skulle därmed funka på 99 procent av Sveriges befolkning 99 procent av dess vakna tid. Men hans kläder bars framför allt av unga moderna som slutat drömma om karriär. "Pengar betyder ingenting. Jag vill finna lyckan, flytta ut på landet, odla potatis." Av unga moderna som tar ett skräpjobb för att tjäna snabba pengar för att resa på en självutvecklande resa dit ingen turist tidigare rest för att där endast finna femtioelva andra turister med samma intention. Av unga moderna som idoliserar farbror Melker.

Bondelids kundkrets är således mycket begränsad. Men också mycket trogen. Och den växer. I designkretsar är han en het potatis. En *self made man* som gör vad som faller honom in och som blivit de fria klädskaparnas *Golden Boy* och trendinstitutens främste kritiker.

På modemässan: Stockholm i slutet av februari är han mycket uppmärksam. När portarna stängs den första hektiska mässdagen, sjunker han utslagen ner på en stol i sin monter, bjuder på öl och säger med munnen full av AKO-kola:

- Jag tror inte att jag kommer att hålla på med det här hela livet. Jag saknar passionen för modet. Mina kolleger tycker att det här showandet är roligt, men det är för mig oförståeligt.

Byfånen Claes Bondelid. I dag betraktas han som en av Sveriges mest intressanta fria designers. Detta trots att han varken kan rita mönster eller sy.

- Jag ser ingen spänning i det alls. Man ska komma ut på scenen i rullstol eller det ska vara kalsongerna utanpå brallorna eller det ska vara plåthjälm eller konstiga hattar. Det har väldigt lite att göra med min verklighet.

- Mitt mål är att göra kläder som inte känns söka. Därför försöker jag fjärma mig från det andra gör. Jag inspireras hellre av Saltkråkanfilmer. Eller av en korvgubbe på gatan.

Blygsamhet ligger inte för den 37-åriga Bondelid. Trots att han saknar designutbildning. Trots att han varken kan sy eller rita mönster. Smakfascist, kallar han sig. Den goda smaken fick han som ägare till en second hand-affär, Street Theatre i Gamla stan. I tio år sålde han och flickvännen Britt-Inger gamla poplinskjortor, läderjackor och

en och annan slips på burk ("I samband med nån Fars dag fick jag tag på en konservfabrik som stoppade ner slipsarna, äckliga och ostrukna, och så sålde vi dem under namnet *Surprise Tie!* Det gick inget bra.")

Sin materialkänsla fann han i högar av begagnade kläder.

- Om du ska hitta bra skinnjackor eller bra poplinskjortor där de ligger i ett ton kläder i stora containrar, så orkar du ju inte lassa av allting och sen på i stället lägga du dig och gräver. Du ser ingenting. Du ligger bland kalsongerna och luktar och känner. Till slut har du lärt dig att avgöra kvaliteter utan att titta.

- I dag kan jag nästan känna mig till vilken fabrik som gjort ett plagg.

- Fortfarande tar jag mina idéer från det jag lärde mig när jag höll på med second hand, erkänner han. Det jag tyckte var bra stjal jag ohämmat. Jag lägger ihop och drar ifrån. Precis som de som kallar sig riktiga designers gör, men de vågar inte erkänna det.

Själv föredrar Bondelid att titulera sig klädkonstruktör. Han säger sig konstruera kläder utifrån sina erfarenheter.

- Så här går det till när jag ska göra en kollektion, säger han och reser sig häftigt för att gestikulerande stövla omkring i montern.

35

► **Bondelid**

– Att sälja kläder är otroligt mycket pappersarbete och även om man tycker att man har enormt gott om tid så går allting i ett. Om tre veckor så ska jag ha klar vår- och sommarkollektionen -95 och jag har inte hittat på nånting än. Nu är vi fler som jobbar ihop så jag kommer i alla fall att ha en dag på mig innan det är dags att presentera utkastet. Skulle jag få mer tid på mig, en hel vecka eller nånting, blir det antagligen svinbra. Eller helt patetiskt.

– Han tar en slurk öl.
– När jag väl sätter i gång är det fram med whiskeyflaskan. Vad gjorde jag förra året? Kan jag ändra nåt? Näå. Men jag måste komma på nåt! Vilka material har jag arbetat med? Faam, jag provar det här! Och så blir man lite fullare.
– Och så har man sin kollektion.

– "Och så blir man lite fullare. Och så har man sin kollektion." Vilken yrkesstolthet! Vilken kompetens! Vilken... oseriös sprätt!

Icke! Skarskådande, snarare. Inte så pretentiös som kutymen kräver. Och klädkungig, ingen knacker Bondelid i Modern klädhistoria. Läderjackor är hans specialitet. Ett tag ägde han tvåhundra stycken. De sålde han "vid ett tillfälle då lukten i förhållande till pengabristen stod i någon sorts zenit".

Suget efter gammaldags läderpajer i tjockt skinn visade sig vara så stort att han bestämde sig för att tillverka egna.
– Så jag åkte upp till Malung. I dag existerar där knappt nån skinnindustri, men då, 1979, fanns där fortfarande ett tjugotal fabriker och en fem, sex garverier. Jag visade upp skinnjackor från 20-, 30- och 50-talet och frågade: "Kan ni göra de här?"

– De tyckte att jag var korkad, kvider han och slår ut med händerna. Skinnindustrin har i flera decennier sagt att ju tunnare och ih smidigare är skinn är, desto exklusivare är det. Det har legat en viss taktik i det. En kohud till exempel är nästan fem millimeter tjock. Då kan du garvningen hyvla den som du hyvlar en ost och få ut tre jackor på en och samma kohud. Dessutom kan du ta bättre betalt, för folk tycker att det är så bra när det är tunt.

– Jag anser att våra jackor är världens bästa. Det kan man inte säga om allt vi gör, men inom den nischen är vi bäst. Jackorna är, naturligt nog, tidlösa.

– Det tar cirka två år att få dem mjuka och det tar tio år att få dem schyssta. Och sköter man jackan blir det kvar till barnen också.

Claes har en dotter. Kommer lilla Agnes bära kläder designade av pappa?
– Jag är däljg på att sia om trender. Jag har ingen stark känsla av att det om tre år kommer att vara mer militärmode eller att flashen kommer tillbaka. Jag tror inte ens att det är bra att försöka

"Jag anser att våra jackor är världens bästa. Det tar två år att få dem mjuka och tio år att få dem schyssta."

lista ut vad som kommer att hända om fem år. Det kommer ändå inte att stämma. Varför ska man lägga ner tid på det?

– Det finns så många trendbyråer där du kan betala för att få veta vilka färger som ska komma nästa år, vilka silhuetter, vilka ideer. Vädligt många som håller på med möde går på trendseminarier för att få veta vad de ska satsa på. Är ett trendinstitut

framgångsrikt går alla dit. Det resulterar i att alla gör likadana plagg. Och eftersom folk vill handla och de där na, så blir de plaggendätt.

Men det finns undantag:
– För en sju år sen så fyra av de stora trendbyråerna kaka. Alla gjorde kaka. Ingen ville ha kaka. Det var roligt.

Tvårtemot många andra – förstas – tror inte Bondelid på piazzan som trendsetter. Att vi ska ha solglasögon från Alain Mikli i små snören runt halshen, Street Style skateboardbyxor, boxer-kalsonger från Ralph Lauren med fack för kondomet, toppluvor från Diesel och Adidas holds-all är inte kidsens fel/förtjänst, utan trendbyråernas, menar han.

– Jag tror byråerna har större makt nu än på mycket länge. I tider när marginalerna är mindre och man inte får misslyckas är det väldigt skönt att någon berättar för en vad som är rätt.

"Även om jag gör alla kläderna från hjärtat så betyder inte det att jag bara gör i Bondelid-kläder", förklarar Claes Bondelid, som här endast bär ett egendesignat plagg, den framskjutande rutiga skjortan med bilxtås. Bondelids skinnjackor å la 50-tal faller många i smaken (nodan).

Ta H&M och KappAhl och Gulins, vi har ju i Sverige väldigt stora och framgångsrika kedjor, de tror jag aktivt lyssnar på de där trendseminarierna.

Han sätter sig ner, tar en hallonkola.
– Förut var det inget ball att vara svensk, mumsar han. Det skulle vara Paris eller New York eller möjligen Glasgow eller Liverpool eller någonting. Allt lät så mycket bättre någon annanstans.

– Men numera tror jag att det ligger en viss stolthet i att det står Stockholm eller Borås eller Enköping i kläderna. Och då inte som en löjlig accent: Paris-New York-Enköping.

Bondelid har siktet inställt på utlandet. Hans svenska namn och förankringen till Stockholm hoppas han ska tillfredsställa böjelsen för det exotiska hos holländare, tyskar och kanadiker.

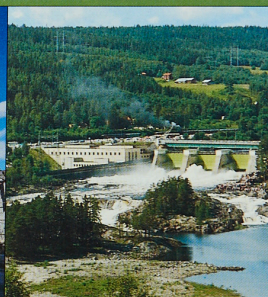
Japaner har också fått prova hans, allt som allt, cirka femtio kreaturer. Utan framgång. Modellerna var för stora/japanerna för små. Annars skulle de nog funkat där också, tror Bondelid.

– Jag gör kläder som passar en viss typ av människor överallt, tror jag. Sparsmakade tejer och killar som tycker att det klassiskt enkla är roligare än sådan där tokdesign som gjorts i alla tider.

– Jag vill göra kläder som man kan använda vid de flesta tillfällen, så man slipper gå hem och byta. Kanske är det mitt däljga omdöme som gör att jag tror att det funkar att komma från svamplockningen till partyt. Men det struntar jag i.

VÄSTERNORRLAND NATURLIGT VIS!

Sveriges geografiska mittpunkt Flataklocken.

Varför Västerbotten?

- Skogsnäringen i Västerbotten genererar både nettoexportvärdet i klass med Sveriges båda bilindustrier tillsammans och utvecklingsdynamik i flera hundra småföretag i regionen.
- En femtedel av Sveriges miljövänliga vattenkraftenergi produceras i Västerbotten.
- En tung och innovativt rik industrisektor i Västerbotten exporterar till marknader över hela världen. Därför är Västerbotten Sveriges bästa exportland, per capita räknat.
- Just nu byggs för Europaväg 4 Høga Kusten-bron, Europas tredje hängbro när den är färdig år 1997, och lika stor som Golden Gate-bron i Californien.

- För Västerbottens och landets kompetensbehov utvecklas just nu Mithögskolan mot ett nätverksuniversitet på flera orter i mellersta Norrland.
- På kulturområdet kan Västerbotten stoltsera med "Europapris", nytt länsmuseum, intressanta stads- och bruksmiljöer, konst, teater och musik i elitklass.
- Upplevelsemässigt är Västerbotten en skattgömma. Ju längre Du stannar här, ju mer av värde hittar Du!
- Kommunerna i Västerbotten är: Sundsvall, Timrå, Ånge, Härnösand (residensstad), Kramfors, Sollefteå och Örnsköldsvik.

TRÄRIKET VÄSTERNORRLAND

Beställ vår nya länsbroschyr. Tel 0611-290 00, 800 00.